

121230 Söndagen efter jul, 2:a årgången Simon Johansson

2 Mos: 15-21, Markus 10: 13-16

Har tillbringat juldagarna som morbror. Med mitt syskonbarn Vilmer, snart två år har funnits runt omkring mig under några dagar. Ständigt i fart med att upptäcka sin omgivning med både nyfikenhet och charm. Och han är inte unik, lek och upptäckarlust delar han med de flesta barn. Och jag är nog inte ensam, i mötet med barn blir vi lite annorlunda, lite gladare och ibland lite barnsliga. Kanske vi smittas av glädje och entusiasm som inte är lika självklara längre för oss ju äldre vi blir. Det där "Det går intel!" som ibland blockerar oss som levtt lite längre finns naturligt inte lika mycket hos de minsta. Barn är naturligt oftast mer orädda och mer öppna. Samtidigt kanske just det ibland skapar den största frustrationen hos oss...
”Du kan väl låta bli!”

Leken är inte bara lek, den är lika mycket ett sätt att lära. Vi lär genom lek och så skapas kreativitet. I Gammaltestamentliga texten verkar barnen, särskilt de nyfödda pojkarna vara ett hot i alla fall för makten personifierad av Faraos. Kanske inte barnen, när de var små, men väl när de blev större kunde de bli ett reellt hot för honom. En liten försvagad folkgrupp kunde man kuva, utnyttja och hålla i schack, men om de blev fler, om de växte upp... Ett gäng unga starka män organiserade och kanske beväpnade var inte lika lätt att hantera, och det blev de ju, fortare än man kanske trott.

Bland portalgestalerna i kampen för barnens befrielse och i förlängningen det israeliska folkets befrielse finns kvinnorna, de två barnmorskorna, som blev de största hjältarna den gången. Genom och fantasi och uppfinningsrikedom hanterade de situationen till barnens fördel. Trots att fått klara instruktioner av Faraos att döda, så lät de i stället i dold civil olydnad folket växa, handlingen fungerade då som ett embryo till det som sen blev uttaget ur Egypten för Israels folk.

Barn har alltid och kommer alltid att vara beroende av vuxna och ibland har det haft förödande konsekvenser, då barnen hamnat ”mitt emellan” de vuxnas maktkamp. Så var det för Jesus själv den då han också var i fara på grund av Kung Herodes fruktansvärda illdåd det vi har kallat barnamorden i Betlehem, berättelsen där Kung Herodes låter döda alla gossar för att vara säker på att också döda den nyfödde Jesus, ytterligare ett exempel på att just barnen ibland blir en bricka i ett maktpolitiskt spel mellan vuxna. Jesus räddas genom Guds beskydd som förmedlas via en dröm som Josef har. Josef, Maria och den nyfödde Jesus lyckas fly till Egypten, också här ett exempel på hur nöden ibland gör oss kreativa och tvingar fram udda lösningar. Vuxna kan som bekant både stödja eller stjälpa om vi vill att livet skall leva vidare.

För att lite mer vända blickarna till vår egen situation har vi ju på senare år har vi på hemmaplan börjat fokusera mer på det vi kallar för barnfattigdom. Det verkar som om de ekonomiska skillnaderna mellan olika barn har ökat de senaste 20 - åren. Några får med föräldrarna åka utomlands både en och två gånger per år, ha märkeskläder och får åka på lite mer kostsamma idrotts eller konfirmandläger. Andra däremot får försöka göra allt för att det inte skall märkas att man saknar allt detta och ibland lite till, ibland även med näringsrik mat, underligt i ett välfärdsland som vårt. Barnfattigdom som är ett stort problem världen över

har också blivit ett ökande problem här hemma i Sverige. Kanske krävs lek, spontanitet och mer uppfinningsrikedom för att råda bot på problemet?

Jesus verkar bejaka leken och kreativiteten i mötet med människor, också med de små, kanske det också var det som skrämde lärjungarna runt Jesu, de var nog livrädda för att de skulle mista uppmärksamhet från Jesus. Kanske mötet med barnen hotade något av deras egen integritet, ett rum de trodde de låst om öppnades upp på ett omedvetet plan, barnet som ibland vill ut.

Men det handlade förstås också om de faktiska rättigheter barn hade på den tiden. Barn hade inte samma formella rättigheter som idag, var precis som kvinnor och hedningar andra eller rent av tredje klassens medborgare. Och dessutom visste ju lärjungarna av egen erfarenhet att Jesus ibland blev irriterad när de som både var vuxna och vad vid hans berättelser inte alltid förstod vad han menade, då skulle ju barnen än mindre förstå. Därför fanns det ingen tvekan hos det nog minsann var bäst att köra bort barnen från Jesus.

Kanske skrämdes lärjungarna av barnens nyfikenhet, kanske blev de också i deras sällskap pinsamt påminna om det där som de gömt undan i sitt inre rum av livsglädje och kreativitet. Jag tror nog att vi är flera vuxna som ibland gömt bort det barnsliga hos oss och som egentligen skulle vilja plocka fram det igen. Förmodligen skulle det göra att vi vågade mer i våra liv, vågade förändring och nytänkande. Men det skulle nog också öppna oss mer för Gud, vara nyckeln till att mer upptäcka de möjligheter och gåvor som vi fått i vårt dop och som ännu inte fullt ut tagits i bruk. För att närma oss krubban, där universums Gud tagit sin boning kan vi behöva släppa lite på prestigen, våga bjuda in Gud lite mer. Kanske för att kunna upptäcka och fascineras både av Guds närhet och outgrundlighet för att anknyta till det som biskopen sa här för någon vecka sedan.

Mitt syskonbarn som jag berättade om i början leker mycket, och med allt möjligt, kanske vi nästan tycker att han leker för mycket, några saker i det julpyntade hemmet kunde väl få vara i fred. Men jag tror att lek är bra både för barn och vuxna. Uttrycket - nu är det allvar, nu får ni sluta att leka, kan i vissa sammanhang slå helt fel... Lek är bland de bästa sätt att inhämta ny kunskap och växa som människor. Leken kan bli ett instrument för att upptäcka världen runt omkring. En mobil kan uppfattas som bara lek och tidsfördriv, men det är lika mycket en träning i problemlösning som något annat. Ett snöbollskrig kan vara oskyldigt men samtidigt farligt om man lyckas träffa på rätt ställe. Och även om det bara är just lek så förbereder det för det som ibland uppstår i livet, att man måste både gå till anfall och försvara sig, stå för det man vill och samtidigt ibland ducka för att undvika att bli allt för skadad. Att bygga koja som några av oss gjort ger kanske också lite tankar om hur man renoverar ett hus.

Lek är alltid på allvar, och har oftast ett syfte, att pröva något nytt eller att sätta färg på ett allt för rutinerat mönster. Barn som inte får leka alls utan sätts i skolbänken får fritid och ingen möjlighet till lek blir brådmogna, men förkrymper som människor. Genom lek lär vi oss att lösa problem som man kanske inte annars skulle rå på. Längre fram i livet kan också avsaknad av lek leda till blockeringar och allt för mycket rutiner. Kanske jag inte ser möjligheter, bara problem...det går aldrig...som vi brukar säga i den här delen av landet.

Många av oss har nog läst Astrid Lindgren och hennes böcker, där barn alltid har en framträdande plats, böcker för barn men också med ett budskap för oss vuxna. Hon deltog aktivt i en diskussion om undervisning som då var rådande i samhälle och i skola. Hur lär barn, på vilket sätt? tar vi vara på barn

eller ska de bara veta hut. De välkända figurerna i hennes böcker som barnen i Bullerbyn, Emil, Ronja och många fler visar alla prov på kreativ lek som vida överträffar många vuxna.

Jag börjar ana vad Jesus menade när han sa... ni behöver bli som barnen... Kanske det är att behålla leken både som barn och vuxen.

Ska man ta till sig trons mysterier som julen som vi nu är inne i behöver perspektiven vidgas och invanda tankegångar förändras. För vem kan fullt ut förstå hur Gud både kan vara universums herre och bo i mitt hjärta utan att släppa fram den lek som också vågar upptäcka nya perspektiv om oss själva och Gud. Den villkorlösa förtröstan som i bästa fall kan finnas hos ett barn, visar väl om något på vad tro och tillit är, och det kan alla göra, ingen är för ung eller för gammal för det.

Kanske är det just i lekens perspektiv som tron kan ta form, inte först med början i ord och formuleringar, de kommer oftast efteråt, i varje fall var det så för mig. För leken kan förändra oss, bidra till att stämningen blir mer avslappnad och gör att vi kan se människor med nya ögon. Vi behöver inte mindre utan mer lek för att också upptäcka Gud. Trons hinder kan ibland lekas bort tror jag, det kan faktiskt vara det Jesus försöker säga oss när han säger sådana tokiga saker som att vi skall försöka bli som barnen, för det kan vi ju inte alls bli eller?

Vår Gudstjänst är just en lek - det vi kallar liturgi - betyder just - lek. Liturgi - Gudsfolkets lek inför Gud. Gudstjänst är och bör inte vara bara ord, utan en lek, en dans och ett drama där vi är aktiva och inte passiva. Jag börjar ana vad Jesus menar med att vi måste bli som barnen... kanske jag också lite mer förstår varför lärjungarna blev så besvärade och varför vi ibland reducerar barn till underhållning eller vill hålla dem borta från det vi som vuxna uppfattar som viktigt.

Med det perspektivet på tro jag försöker lyfta fram här idag spelar åldern mindre roll, perspektiv kan vändas, de som är lite mindre ärmånga gånger mer öppna för det, och om inte kanske jag kan lära av dem nu? Därför har också barn en självklar plats i gudstjänsten.

I evangeliet hörde vi Jesus med emfas säga: Låt barnen komma till mig! Guds rike hör till dem, också de hör dit, alla barn och alla som på något sätt behåller barnasinet kvar trots att man lagt av sig det barnsliga, de står väldigt nära - porten till himmelen.